

محل مطبعه و اداره :

جفـال اوغلانده امنيت
صندوغي جوارنده
شنگول يقوشنده
۲۲ نومرو

مستطابق

اظـار :

مسلكمزه . و افق آثار
جدیدہ مع الممنونیه
قبول اولنور

درج ایدلمه یں آثار اعاده اولنماز

دیرہ ، فلسفہ ، علوم ، حقوق ، ادبیات تاریخ ، و سیاسیاندرہ و بالخاصہ احوال و شئونہ اسلامیدرہ بحث ایدر و هفته درہ بر نشر اولنور .

آبونه بدلی

صاحب و مؤسسلری :

در سعادتده نسخہ سی ۵۰ پاره در

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب
تاریخ تأسیسی

قیرلہ دن مقوا بورو ایله کوندربیلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضلہ آلنیر

۱۰ تموز ۳۲۴

سنه لکی	التی آیلنی	غروش
ممالک عثمانیه ایچون	۶۵	۳۵
روسیه	۶۰	۳۰
سائر ممالک اجنبیه	۱۷	۹

همان بزده اوپله بر اصول قویهلم» دیمشدی . بر بچق سنه کچدی، فقط همان قونه جق اصول وقاعده نك غالباً وفت مرهونی دها یتشمیدی . نجیبا بزده بر شیک یا بلما سیچون مطلقاً قولای اولماسی ، قاریشیق ومشکل اولمه سیمی لازمدر ؟..

س .

صراط مستقیم ، هیئت تحریریه سنه

فضیلتو افندیلم

کنندیسنه « صراط مستقیم » کوندر مکده اولدیغم مملکت مزعلما - سندن محترم بر ذات ، بکا کوندر دکری بر مکتوبلرنده ، « صراط مستقیم » ه دائر بعض مطالعات ایراد بیوریورلر . مخابر محترمک مطالعه لرینی پک مهم اعتقاد ایله دیکمندن، عیناً و علناً پیشگاه فاضلانله رینه وضع ایتمک ایستورم ؛ ایشته یازدقلری :

« دین وفلسفه، علوم و حقوقدن باحث ذیلین « صراط مستقیم » ک لازم درجده اهمیتلی مباحث دینییه کیریشدیکی کوریلیمور ؛ بعض نسخه لری منظورم اولمادیغندن احتمال بن کورمه دن کچرمشدر . « شیخ جمال الدین الافغانی ، اسلام مملکتلرینک صلاحی اصلاحات دینییه موقوف اولدیغنی ، اصلاحات دینییه واقع اولمازسه ، ممالک اسلامی نك هیچ بر واسطه ایله اصلاح قبول ایتمیه جکنی ، ظاهری بر صلاح کوریلسه بیله اونک پایدار اولامیه جغنی دعوی قیلورایدی . مشار الیهک شا کردی شیخ محمد عبده حضرتلرینک فکری ده عینی اولمش اولسه کرکدرکه بتون عمرینی خرافات و اوهام ایله محاربه ایده رک کچردی ؛ واسلام دینی مدنیته جدیدیه تطبیق ایله مشغول اولدی .

« شریعت اسلامی ده موجود مسائلک بر خیلیسی الیوم تدقیقه محتاجدر . مثلاً ربا مسأله سی . اشبو مسأله حل ایدیلمه دن مسلمانیلر بانقه آچیه موفق اولامازلر ؛ (مکتوب ۲ تشرین اول تاریخلی اولدیغندن ، مقام مشبختک بو بابده کی فتوا سندن مقدم دیمکدر .) موفق اولورلرسه بیله مدرسه کورمه مش صاریقلی عوامک تعرضندن امین قالامازلر . بو یالکیز بر مثالدر ، نظیرلری ایسه پک چوقدر . « صراط مستقیم » کبی بر محله ، قسم دینیسنده بو کبی مسائل ایله مشغول اولسه ، البته پک مناسب اولوردی .

معلومکیز اولسه کرکدرکه آثار اسلامی مزده روحلرینه غذا بولامایان بر چوق کنج لریمز ، حتی بعض اختیارلریمز بیله ، آثار غربیه مطالعه سنه مجبوریت حس ایتمکده درلر . دارالخلافه ده چیقان دینی ، علمی و ادبی بر رساله نك ، بو کبی کیمسه لرک روحلرینه غذا اوله بیله جک مواد ایله طولی اولمه سی اقتضا ایتمیدی ؟.. »

مخابر محترمک سوزلری بوراده بیتدی . بنم مسائل دینییه اختصاصم یوقدر ، آنجق عالم اسلامده کوردکلم ، صاحب مکتوبک مطالعاتنی تأیید ایدر، صورته در : اگر دین فطری اسلام، اطرافنی

قابلامش ، اوزرینه یاشمش اوهام و خیالاتدن تصفیه اولنوب ، حال اصلی پاکنه ارجاع ایدلرزه ، اهل اسلامک استقبالی قراکقدر ؛ « صاریقلی عوام » ک مسلمینی ، الا آن سوق ایتمکده اولدقلری یولک نهایتی ایکیه آریلور ، بو شعبه لر دن بریسنک مدخلنه « اعتقاد سزلق » ، دیکرینه « ضعف ، فقر و اسارت » یازیلمشدر ...

الله تعالی ه حمد وشکر اولسون که عالم اسلام صوک زمانلرده یکی بر قوه حیاتییه اظهارینه باشلادی . ایرانده ، هندده ، مصرده ، قازانده بر اثر انتباه و فعالیت مشهوددر : دینک مسائل اصلییه و فرعییه سیله حیات حاضره مقابله ایدیلرک ، استخراج نتایجیه چالیشیلور . فقط شایان تأسف درکه عالم اسلامک بو فعالیت عمومیه سنده ، دارالخلافه نك موقعی پک کوچوکدر ... استانبول ترقی پورانی ، تربیه اساسیه لرنده کی نقصان جدیتدن ناشی . اک مهم عوامل اجتماعی دن اولان تظاهرات دینییه تدقیقه ، اونکله اشتغاله لزوم کورمیورلر ؛ بو یولکدرده مسائل دینییه قارشلی سطحی بر رییلک ، طاتلی بر خفیف مشربلک وارددر . استانبولک علمای دینی ایسه - علی الاکثر - مدنیته حاضره نك روح واساسیه پک آز اشتغال ایدیورلر . حاصلی دارالخلافه ارباب تفکری عینی هدفه متوجه اولیان و بناء علیه آره صره تصادم ایدن بر فعالیت دماغیه ایله بری دیکرینک نتیجه سعی نی تلف و محو ایدیورکه بوندن عالم اسلامک ترقیسی خیلی سکتهدار اولور .

اکر تمیزمده خطا ایتمیورسه م ، « صراط مستقیم » ؛ زمان تأسسنده - نبری بویکی جریان معکوسی تألیفه چالیشمشدر . شیخ محمد عبده کبی اعظمک افکارندن استفاضه ایدرک ، ای و طوغری ا کلاسیلان دین اسلامک ، جمعیات حاضرده دخی کافل سعادت اولدیغنی کوسترمه یه و بناء علیه دین اسلامی ای و طوغری آ کلاسییه اوغراشدی . دین اسلامه ، اهل اسلامه جدی و عمیق بر محبتک و یردیکی شجاعتیله ، « اجتهاد » کبی ، « اختلاف مذاهب » کبی « حقوق نسوان » کبی نازک مسائل اصلییه بسط و ایضاحدن چکنمیدی . و بو صورتله عالم اسلامده ، بعضاً افاداتیله استشهاد اولنه جق درجه لرده مهم بر موقع طوتدی . مع مافییه محله محترمه ده فرعیاته ، اصللردن زیاده یر و یرلیدیکی و حتی آره صره عوامک افکارینه مماشات لزومی بیله حس ایدلیدیکی قابل انکار دکدر . و بو نقطه نظر دن مخابر محترم ، تقیداتنده تماماً حقلیدر .

عجبا ، مسائل فرعییه دن زیاده اصللرله اوغراشمق ممکن اولامازمی ؟.. حیات ؛ شریعت اسلامی دن بر طاقم مسائلک حلنی شدتله طلب ایتمکده اولدیغندن ، عجبا اونلرک مذاکره سنه اولسون کیریشیه مزمی ؟.. مثلاً ، مخابر محترمک خاطر لاتدیغنی ربا مسأله سی ، - با خصوص فتوای معلومدن صوکره - شرح و ایضاح ایدیلوب ، مسلمانیلرک فعالیت اقتصادیه لرینی زنجیرله یین بر طاقم ترددلر ازاله اولونامازمی ؟..

مسائل نازک که شرعی نك مذاکره سی عوامک تشوش فکرینه باعث اولوب ، فتنه و فساد ایله بیله جکنندن دها سکونتلی زمانلره تعلیق اولادر ، ذهانی ، ظنمجه خطادر ؛ زیرا ، زمان کچوب

بولورسوق كندى مالز كې استرداده مآذوز ، دها طوغرىسى بونكه مأمورز .

حقيقت ، عالم اسلامده كې انحطاطدن ، انهمزادن باشلوجه مسئول اوله جو بر فرقه وارسه اوده علمادر . چونكه بونلر وظيفه ليرى حقيه ايضا ايتيورلر ، چونكه بونلر عوامى ارشاده باقيورلر ، چونكه بونلر دينك دنيا ايله قائم اوله جغنى ، دنيا ايچون چاليشميان دينداشارينك فوج فوج ديكر ملتلك زبون تحكىمى قالدیغنى احوال عالمدن بى خبر اولان عوامه آ كلاتيورلر .

علمامزه فروع ايله اوغراشماسينلر ، ديمورز ، لكن اصولى هيچ بر زمان اهمال ايتمسينلر ، ديمورز . هله مركز خلافتده كى علمايه ترتيب ايدن وظيفه نه بويوك ! اعلان حریتدن برى همز آكله دق كه دنياك درت كوشه سنده كى مسلمانلرك آزاجق عقلی باشنده اولانلرى بوتون نظرليرنى بورايه ، بوراده كى رجال دينه ديكمشادر .

صاحب مقالهنك ديدىكى كې آرتق علمامز مدنيت حاضرهنك روحيله ، اساسيله بوقدر آز مشغول اولماملی ، چوق اوغراشميلير . اومدينيتك ابي طرفلرى ، معقول طرفلرى ذاتاً مسلمانلغه منافی اولمديغندن ، مسلمانلغك بقاسى ايسه بزمده قومشولريمز درجه سنه كله مزه منوط اولديغندن بوندن بويله سوزلرنده ، يازيلرنده ، وعظلرنده خلقى ، افكار خلقى اوكا كوره حاضرلاميليرلر .

بوخصوصده حكومتك عهده سنده غایت مهم بروطيفه دوشيور . النده ديپلوماسى اولمايانلرى طبابتدن منع ايدن حكومت نصل اوليورده واعظلردن بر اجازتنامه ، بر اهليت نامه صورميور ؟ طيب افرادك امراض جسمانيه سنى مداوات ايچون چاليشيورسه ، واعظده جماعتك روحنى قورتارمقله اوغراشيور ، ديمكدر : بزه اويله كليوركه ايكنجيسنك وظيفه سى برنجيسندن قياس قبول ايتمز . درجه ده مهيدر ، آغيدر .

پكيدن آلدیغمز عربجه بر مکتوبدن :

ایسته بر خسته لره كه منشاى كوركورينه نعصبده ، دراسى ده ار نعصبى سوکوب آتمقده بشقه بر شى دكل . . .

اولجه سزه رمضانده دين اسلامى قبول ايدن ژاپونيليدن بحث ايتشيدم . آزاجق عقلی ، انصافى اولان آكلامقده صيقتى چكمزكه يكي مسلمان اولان بر آدمه اوروج غایت آغیر كلير . اكر او آدم حقيقى صورتده مظهر هدايت اولماش ايسه كوندوزين ييك ايچمك كې حوائج ضروريه دن نصل منع نفس ايدر ؟ كذلك بش وقته منتظماً نصل نماز قيله بيلير ؟

ايسته بويكى دينداشمن اسلامى قبول ايدر ايتمز دينك بو ايكي ركن مهمنى ده قبول ايتدى . صائملر ايله برابر اوروج طومغه ، جماعت ايله برابر نماز قيلمغه باشلادى . شبهه يوقدركه جناب حق صلاتى حقيقى مسلمان ايله مراآتى يى ، متواضع ايله متكبرى آيرمق ايچون فرض

كيديور ، كچدكچه ده عالم اسلامك ضعفى اكسيلاميور ، اهل اسلامك اختلافى ايسه آرتيور . . . غائب ايديلن هركون اهل اسلامك ضررينه در بوضررك وبالى ايسه علمای اسلامك بوينده در ، والسلام على من اتبع الهدى

ل .

صراط مستقیم . — فى الحقيقه مدنيت حاضره مسلمانلره بر چوق مسائلك حلى تكليف ايتمكده در . شوراسنى آچيق سويديلى يركه بز هيچ بر وقت دينك اصلاحه ، مدنيت ايله تاليفه محتاج اولديغنه قانع بولنانلردن دكلز . شايد اصلاحدن مقصد شريعت غراى اسلاميه صوكره دن قاريشديريلان بدعتلرى ، خرافه لرى قالدیروب آتمق ايسه بوكا ديه جكمز يوقدر . ذاتاً حقيقى مسلمانلغك نصل اولمق لازم كله چكنى شيمدى به قدر بر چوق كره لر سويلدك ، صيره سى دوشدكچه تكرار سويلمكدن كرى طورمايز .

اعتراف ايده جكمز بر نقطه دها وار : دينك اساسنده اولمدينى حالده صوكره دن كيرن بدعتلرى ، وهملرى سوکوب آتمق تخيل ايدلديكى قدر قولاي اولمايه جق ؛ حتى بونلرك آره سنده اويللرى واركه بدعت اولديغنى سويلمك بيله هرزمان ايچون تهلكه دن سالم اوليور .

مدنيت كنججه : مدنيت حاضرهنك سعادت بشرى تامين ايده مديكى ، بوندن بويله ده اصلا ايده ميه جكى او مدنيتك مركزنده كى اجتماعيونك نامتاهى اعترافاتيله ، مؤاخذاتيله ثابت اولدقدن باشقه بر نظر امعان بو حقيقى كورمكده هيچ كوچلك چكمز . بو علمده بر مدنيت صحيحه ، بر مدنيت فاضله وارسه اوده هيچ شبهه يوقدركه مدنيت اسلاميه در . مدنيت اسلاميه نك سعادت بشرى كافل اوله ميه جننه كره ارضك هر طرفنه داغيلمش اوچ درت يوز مليون مسلمانك سفالت حاضرهنى حجت مقامنده اراد ايتمك طوغرى اوله ماز .

جهالت كې ، مسكنت كې ، عطالت كې ، جبانى كې ، نفاق كې هربرى بر جمعيتك اضمحلالنى انتاج ايدن رذائل بوكون اقوام اسلاميه آراسنده آله بيلديكنه تعم ايتمز ايسه مسلمانلغك نه قباحتى وار ؟

شريعتك علمه ، عزته ، سعيه ، شجاعته ، وحدته نه يوكسك پايه ويرديكنى كيم انكار ايده بيلير ؟

اكر دين ايله مدنيتى توفيقدن مقصد مسلمانلره مدنيت حاضرهنى اولدينى كې قبول ايتديرمك ايسه امكانسز لغيله برابر طوغرو بر حركت دكلدر . ظن ايدرز . يوق ، عالم اسلامى شريعتك چيزديكى دائرة مدنيت اداخل ايتمك مراد ايديليورسه بوينده كى عظمت ، قدسيته هرزمان باش اكرز .

شو ملاحظه مزدن غرب مدنيتى اصلا نظر التفاته آلمايه جغز كې بر ظن حاصل اولماسين . بز او مدنيتك مقياس شريعت موافق كلن طرفليرنى آلمقده هيچ تردد ايتمز . ذاتاً حكمتى ، فضيلتى نره ده